

δαίς ἕτερος ἐκτὸς τοῦ οἰκείου Σπαχή εἶχε δικαίωμα τι ἐπ' αὐτῶν.¹ Πρὸς αὐξήσιν τῆς προσόδου τῶν ἀγρῶν του, ἐπετρέπετο εἰς Σπαχήν νὰ προσελκύσῃ γεωργούς ἐξ ἄλλων μερῶν, ἀλλ' ὄχι ἐγκατεστημένους ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἐν ἄλλῳ τινι μέρει.² Ἐν ἀρχαιοτέραις ἐποχαῖς δεκαπενταετίας, βραδύτερον δὲ μόνον δεκαετίας διαμονὴ γεωργοῦ τινος (ραγιά) ἐν τινι χωρίῳ, καθίστα αὐτὸν ὑπήκουον αὐτοῦ καὶ ἐνεγράφετο ἐν τοῖς φορολογικοῖς καταλόγοις τοῦ χωρίου τούτου.³ Γεωργὸς ἐγγεγραμμένος ἐν χωρίῳ τινὶ καὶ μετακίσεως εἰς πόλιν, χωρὶς νὰ καταζητηθῇ ὑπὸ τοῦ Σπαχή ἐπὶ δεκαπενταετίαν, καὶ βραδύτερον δεκαετίαν, ἀθεωρεῖτο πλέον ἄστος καὶ οὐχὶ γεωργὸς ἐν ᾧ οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων οἱ ἔχοντες ἀγροτικά κτήματα ὑπέκειντο εἰς τοὺς ἀναλόγους ἐγγεῖους φόρους.⁴ Υἱοὶ γεωργῶν (ραγιάδων) μὴ ἐγγεγραμμένοι ἐν τοῖς καταλόγοις, ἀνήκον εἰς τὸ ἔδαφος, εἰς ὃ καὶ οἱ πατέρες των.⁵ Ὁ Σπαχὴς ἐδικαιούτο νὰ συλλάβῃ καὶ παρακρατήσῃ τὸν υἱὸν ἀποδράσαντος ἐκ τοῦ Τιμαρίου του γεωργοῦ καὶ ἀποδιώσαντος ἐκτὸς αὐτοῦ. Τοῦτο «ἀν καὶ κατὰ τὸν νόμον (Σερί) κυρίως δὲν ἐπετρέπετο, ἐν τούτοις ἐπήγαγε, κατὰ τινὰ Φετράν, ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς, ὅτι δὲ ἀμνὸς ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ προβάτου, καὶ συνεφώνει πρὸς τὸ πνεῦμα ὑψηλῶν διαταγμάτων».⁶

Ἐν τισι Σαντζακίοις οἱ ἐγκαταλείποντες τὸ γεωργικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἐπιδιδόμενοι εἰς τέχνην τινά, ἐπλήρωνον, ἐκτὸς τοῦ Στρεμματονομίου (ἐγγεῖου φόρου), καὶ διπλάσιον πρόστιμον διὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἐπαγγέλματος πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ Σπαχή διὰ τὴν ἐκ τῆς δεκάτης ἀπώλειαν. Τὸ πρόστιμον τῶν Χριστιανῶν ἦτο με-

¹ Αὐτόθι, σελ. 188, Διάταγμα Σουλτάν Σουλεϊμάν περὶ Γεωργῶν.

² Αὐτόθι σελ. 189, 249.

³ Διάταγμα Σουλτάν Σουλεϊμάν, Κανονισμοὶ αὐτοκρατορικοὶ διαφόρων Σαντζακίων αὐτόθι σελ. 190-249, 272, 276, 412.

⁴ Αὐτόθι σελ. 189-190.

⁵ Αὐτόθι σελ. 430 Συλλογὴ κανονιστικῶν διαταγμάτων ὑπὸ Λουτφὶ κ.λ.π.

⁶ Αὐτόθι σελ. 412. Ἐνδιαφέρον εἶναι ὁ συλλογισμὸς οὗτος, δι' οὗ παρακμάττει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐκ τοῦ Σερί κώλυμα, μὴ ἀναγνωρίζοντος Δουλοπαροικίαν.

γαλύτερον τοῦ καταβαλλομένου ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων.¹ Οἱ Τιμαριούχοι (Σπαχήδες) εἶχον ἀληθῆ κυριαρχικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ραγιάδων καλλιεργητῶν τῆς γῆς, αἱ ἀθαιρεσίαι ὅμως αὐτῶν περιωρίζοντο ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ.² Ἐν ἀγροτικαῖς διαφοραῖς δὲν ἦσαν δεκτοὶ ὡς μάρτυρες οἱ Χριστιανοὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ μήτε ὑπὲρ, μήτε κατὰ Μουσουλμάνου, καθότι ὑπετίθετο ὅτι ἐνήργουν ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν φόβου, ἢ μεροληψίας.³ Ὅπως ἐπιτραπῆ δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ μαρτυρήσωσιν ἀπητέτο εἰδικὴ ἄδεια τοῦ Σουλτάνου.⁴ Τὴν ἐξακολούθησιν τῆς Δουλοπαροικίας τῶν γεωργῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ, μέχρι τῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ Τανζιματίου, θέλομεν ἴδῃ κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ Ἀλῆ-Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων.

ΦΟΡΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΟΙ

Οἱ Ὄθωμανοὶ παρέλαβον παρὰ τῶν Βυζαντινῶν, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ τὸ φορολογικὸν σύστημα. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατὰ περιόδους ἐνεργουμένων κτηματικῶν ἀπογραφῶν, ἐξεδίδοντο ἐπὶ τῶν Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν, ὡς καὶ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν αἱ Αὐτοκρατορικαὶ ἐπιταγαὶ καὶ τὰ Σουλτανικὰ Φερμάνια, δι' ὧν ἐκανονίζοντο ἐκάστοτε οἱ φόροι τοῦ Κράτους ἢ μεμονομένων ἐπαρχιῶν. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπιβολῆς ἢ τῆς εἰσπράξεως αὐτῶν διη-

¹ Hammer Staatsverfassung σελ. 288, κανονισμὸς Σαντζακίου Σιλιστρίας καὶ σελ. 304-305 ὁμοίος τοῦ Σαντζακίου Νικοπόλεως.

² Grande Encyclopedie ἐν λ. Feodalité, Hammer ὡς ἄνω σελ. 188, 327 καὶ ἀλλαχοῦ.

³ Τουρνάουφ, Μουσουλμανικὸν δίκαιον, Μετάφρ. Ν. Σαζοπούλου ἐν Σμύρνῃ 1871 τόμ. Β', σελ. 63. Ἀλλὰ καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς ἐπίσης δὲν ἦσαν δεκτοὶ ὡς μάρτυρες ἐτεροδόξοι ἢ αἰρετικοί: Νεσρά Ἰουστινιανοῦ 45, ἐκδοσίς Ἄντ. Μάτσει σελ. 147. Βασιλικῶν 21 ἀ. 45. Κωδ. 1 τίτλ. 5, 7, 11, 12 καὶ ἀλλαχοῦ (ἐκδοσίς Syntenis).

⁴ Κανονισμὸς Ἀχμέτ Α'. παρὰ Hammer ὡς ἄνω σελ. 425-426.